

28.4.2026

Tieteentekijöiden lausunto valtioneuvoston selontekoluonnoksesta: Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin (VN/25733/2021-OKM-334)

Kohtaan ”Muut kommentit”

Tieteentekijät kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Suomen digitaalisessa kompassissa ja sen päivitysprosessissa on tunnistettu oikeita ilmiöitä ja haasteita. Kompassissa on ansiokkaasti esitetty oikeansuuntaisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Kompassissa on kuitenkin hyvin vähän konkreettisia toimia tai esityksiä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tieteentekijöissä katsomme, että digitaalinen kompassi ja sen tavoitteet kytkeytyvät monin tavoin yhteen Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 sekä Suomen TKI-politiikan ja T&K panostusten kanssa. Näin ollen kannustamme, että tutustutte Tieteentekijöiden omaan ehdotukseen Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visioksi 2040, sekä kommentteihimme OKM:n luonnokseen visiosta. Nämä ovat luettavissa:

- Tieteentekijöiden visio:
<https://tieteentekijat.fi/assets/uploads/2026/02/Korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio-2040-2.pdf>
- Kommenttimme OKM:n visioon:
<https://tieteentekijat.fi/assets/uploads/2026/04/Sivistyksesta-suunta-Suomelle-Korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio-vuoteen-2040-.pdf>

Digitaalisen kompassin teemojen osalta huomioimme erityisesti seuraavat asiat:

- Suomen on panostettava osaamiseen ja huolehdittava koko koulutusketjusta varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Läpi koulutusketjun on varmistettava, että kullakin koulutusasteella koulutus on laadukasta ja se takaa riittävät valmiudet siirtyä ylemmälle koulutusasteelle.

- Korkeakoulutuksen rahoituksesta on laadittava pitkäjänteinen, parlamentaarinen suunta ja näkymä, joka takaa korkeakoulujen toimintaedellytykset ja kehittämisen ennakoitavasti ja vakaasti.
- Opetuksen ja tutkimuksen välinen yhteys on varmistettava ja koulutuksen on kaikilla asteilla tuettava sivistystä sekä yksilön kykyä oppia, omaksua ja arvioida kriittisesti erilaista tietoa.
- Suomen on jatkossakin panostettava rohkeasti T&K toimintaan. Tutkimuksen perusrahoituksella on varmistettava riippumaton ja laaja-alainen tutkimustoiminta etenkin suoraa kaupallista hyötyä tavoittelemattomassa perustutkimuksessa.
- Digitalisaatiota ja esim. tekoälyä on kehitettävä inhimillinen ja yhteiskunnallinen näkökulma huomioiden. On keskeistä, että tutkimustoiminnassa ja tutkimukseen perustuvassa opetuksessa huomioidaan myös yhteiskunnalliset ja humanistiset tieteet, niiden toimintaedellytykset sekä näkökulmat mm. teknologiseen kehitykseen.
- Erityiset T&K lisäsatsaukset on kohdennettava koko TKI-ketjulle perustutkimuksesta innovaatioihin. T&K panostuksia tulee kohdentaa myös suoraan korkeakouluille ja toimintaan, jossa yhdistyy opetus ja tutkimus. Näin T&K panostuksilla voidaan vahvistaa Suomen osaamistasoa ja T&K toimien vaikuttavuutta koko yhteiskunnan hyödyksi.
- T&K panostukset on säilytettävä 2030 jälkeen vähintään 4 % BKT:sta tasolla ja samaa tavoitetasoa tulee edistää myös koko EU:n tasolla.
- Yksilöiden mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen työuran ja elämän eri vaiheissa on turvattava. Tarvitsemme uudenlaisen aikuiskoulutustuen mallin ja rahoituksen.
- Kansainvälisten osaajien houkuttelussa on erityisen tärkeitä kehittää Suomen pitovoimaa. Ratkaisevassa asemassa on yhteiskunnan vastaanottavuus ml. kannustava maahanmuuttopolitiikka, sekä houkuttelevat uranäkymät. Yhteiskunnan eri toimijoiden ja sektoreiden (julkinen sektori palveluineen, oppilaitokset ja työelämä) on yhdessä kehitettävä toimia, joilla Suomen pitovoimaa voidaan vahvistaa nykyisestä.

Lisätietoja:

Nina Hahtela, toiminnanjohtaja

Miia Ijäs-Idrobo, erityisasiantuntija